

'Ik wil in de zeik worden genomen'

Vollustrant - Donderdag 16 juli 2009

INTERVIEW

TOM DE KET

De cabaretier maakt in zijn toneelteksten het publiek medeplichtig. 'Satire is ondergewaardeerd in ons land van dominees.'

AMSTERDAM Als puber adoorde hij Mensen Met een Mening. Die kwamen zo sterk en comfortabel over. 'Dat wil ik ook', dacht de 16-jarige Tom de Ket. Maar het ging hem nooit gemakkelijk af: een mening vormen. 'Het is eigenlijk een heel complex proces', weet hij nu. 'Een doordachte mening vereist een duidelijk mensbeeld, een stevige analyse, een brede blik. Wie neemt daar nog de tijd voor?'

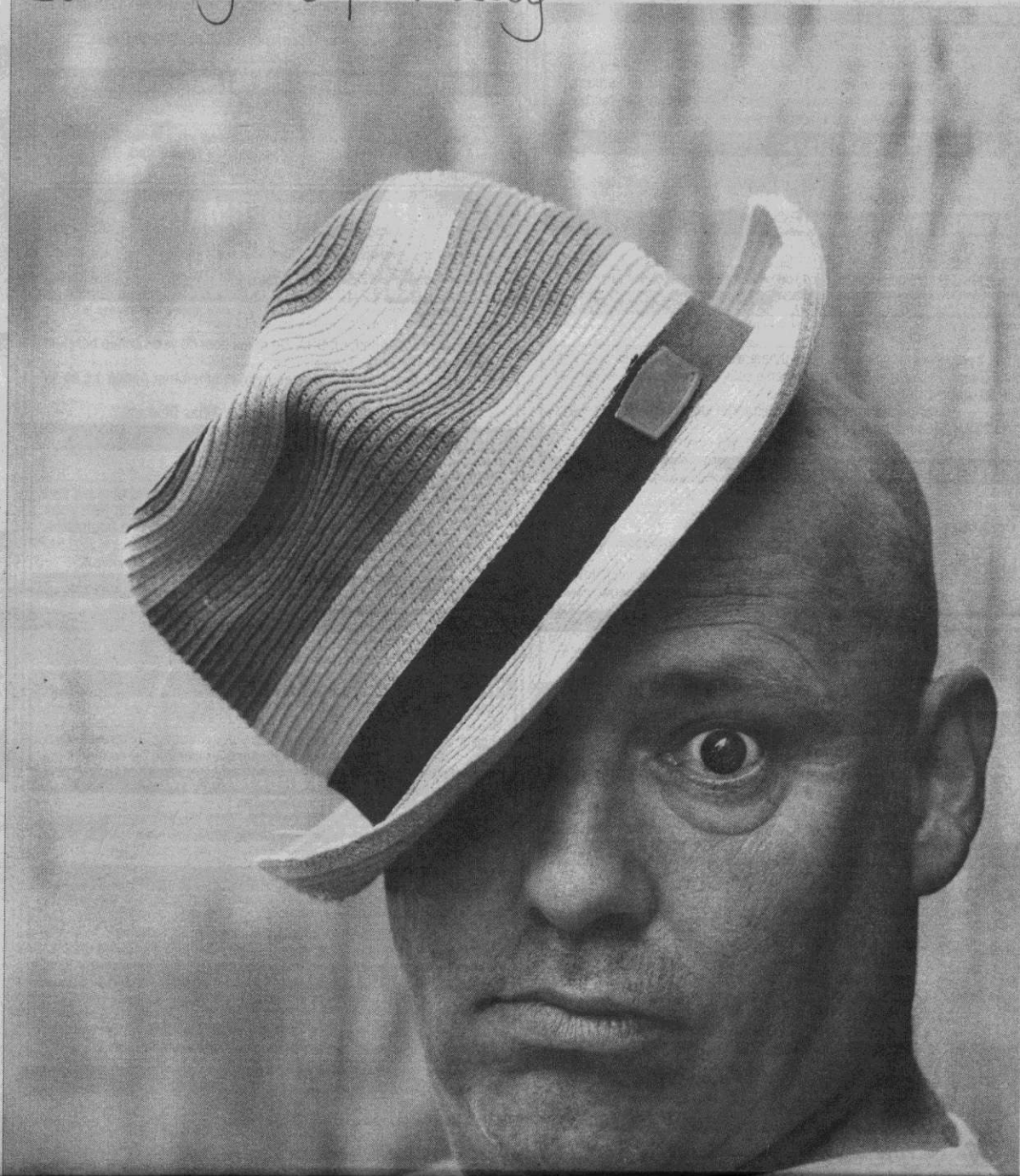
Theatermaker, acteur, toneelschrijver en cabaretier De Ket (50) betreurt het dat meningen in zijn ogen zijn versimpeld tot oordelen: dit is goed, dat is fout. 'Een mening is vandaag de dag niet meer dan een instrument voor politieke schermutselingen of volkse verontwaardiging.'

Om die reden geeft De Ket het publiek in zijn voorstellingen vaak een actieve rol. Met wrange grappen over 'goed' en 'fout' - personages reppen over 'een midweek naar de Abu Graib' - probeert hij de kijkhouding van toeschouwers te manipuleren.

'Als ik zelf in de zaal zit, wil ik ook dat er iets met mij gebeurt, dat ik in de zeik word genomen.' In *De Grote Verkiezingsshow* van Het Zuidelijk Toneel, geschreven door hem en zijn vaste kompaan George van Houts en onverwacht geselecteerd voor het Theater Festival, krijgen toeschouwers de rol van juryleden tijdens een zogenaamd Internationaal Historisch Tribunaal. De schrijvers maken het hen moreel niet gemakkelijk. Het gezin Alleman wordt aangeklaagd voor de verwaarlozing van hun burgerplichten. Uiteindelijk staat niets minder dan de democratie in de banklaagdenbank. Vel daarover maar eens het juiste oordeel.

CV

- 1984 - 1988 toneelschool Amsterdam, daarna werkzaam als acteur onder meer bij Hollandia en het Ro Theater
- 1992 - schrijft en speelt een aantal voorstellingen rond maatschappelijke thema's voor De Balie en Ro Theater
- 1996 - vormt duo met George van Houts
- 1998 - maakt voor de VPRO de zeventalige satireserie *Begraven*
- 2000 - 2007 speelt in tv-series als *Keyzer & De Boer Advocaten*, *Gooische Vrouwen* en *Baantjer*
- 1996 - ontvangt de Prix d'Italy voor verschillende hoorspelen voor de gezamenlijke omroepen
- 2009 - presenteert deze maand twee nieuwe stukken: *Goed Fout* en *Absolutely Doomed*

'Iedereen praat over de kloof tussen burgers en politiek. Maar wie zijn die burgers? Het is vaak een boze anonieme groep die zich voortdurend opwindt over van alles en nog wat. We zijn lang verwend hier in Nederland. Nu het minder gaat, regeert de angst om ietsepietsie van onze welvaart te verliezen. We hebben veel te lange tenen gekregen en hopen voortdurend dat iemand erop gaat staan. Om lekker te kunnen klagen. Politiek en overheid cultiveren dat.'

Ook in zijn nieuwste tekst *Goed Fout*, die morgen tijdens De Parade in Utrecht in première gaat, maakt De Ket zijn publiek medeplichtig. Toeschouwers spelen kampbewoners. Wie toevallig op de eerste rij zit, wordt zelfs SS-officier. '*Viel spass und lächeln gewünscht!*', commanderen Duitse soldaten. De toeschouwers kijken naar de beruchte dinsdagavondrevue in Kamp Westerbork, alwaar deze avond 'een klucht zo fout als een deur' wordt opgevoerd, zoals de ondertitel van de voorstelling luidt.

Vervolgens ontrolt zich in rap tempo een morele strijd tussen een Joodse toneelspeler die zich schuil wil houden in een feestwinkel - opvallendste artikel: een verdwijnkist - en

de tirannieke bovenwoonster Helga, die de onderduiker dolgraag wil verraden. Waar De Ket Helga heeft gemodelleerd naar een mogelijke dochter van een foute Amsterdamse verhuizer die Jodenhuizen leegroofde, heten de eigenaren van de feestwinkel niet toevallig Joop en Janine (naar Joop en Janine van den Ende). 'De discussies in dit toneelstuk gaan ook over hoge en lage kunst.'

Want, dat moet hem echt van het hart, die eeuwige scheiding tussen gemakkelijk vermaak en elitair toneel, daar heeft hij zelf al jaren last van. In de cabaretwereld wordt hij - de helft van het duo Van Houts en De Ket - meestal gezien als serieuze toneelman. Daar probeert hij op een intelligente manier satire te bedrijven om zich te onderscheiden van de 'cabarettekets'. In het toneel, waar hij

na zijn opleiding aan de Toneelschool Amsterdam begon bij Hollandia en het Ro Theater, wordt hij juist te licht bevonden.

'Door de toegankelijke en open vorm van mijn stukken en de snelle grappen zien mensen de diepte niet meer. Terwijl ik maanden doe over de constructie die onder een tekst ligt. Het lijkt wel of toneelmensen door de humor de inhoud van mijn stukken wantrouwen.'

Toch zal hij om die reden nooit afzien van zijn neiging om veel venijnige grappen op te schrijven. 'Satire is een ondergewaardeerd genre in ons land van dominees en koopmannen.' In *Absolutely Doomed*, een 'vitale punkkomedie' die op De Parade in Amsterdam in première gaat en die hij maakte samen met zijn vrouw actrice Gusta Geleijnse, neemt hij de

houding van de zelfgekozen drop-outs uit de jaren tachtig op de korrel. 'Ik werp de vraag op hoe tolerant we nog zijn tegenover mensen die bewust willen ontsnappen aan het opgelegde arbeidsregime.'

Nederland, stelt De Ket treurig vast, is een land geworden van reïntegratieambtenaren en coaches. 'De ene helpt coacht de andere, die dan zelf geen verantwoordelijkheid hoeft te nemen.' Hij pleit zichzelf niet vrij. Ook hij verhuurt zichzelf als coach in het bedrijfsleven.

'Het gaat mij minder om de kwesties zelf als wel om de manier waarop wij ermee omgaan. Ik wil mezelf begrijpen. Ik wil dit volk begrijpen. Ik wil weten waarom mensen zich zo druk maken of juist zo weinig druk maken.'

Annette Embrechts

Tom de Ket: 'Ik wil mezelf begrijpen.'

Foto Corbino

De Parade

Goed Fout is te zien op De Parade in Utrecht van 17 t/m 26/7 en in Amsterdam van 10 t/m 15/8. *Absolutely Doomed* staat op de Parade in Amsterdam op 31/7 en 1 en 2/8. Komend seizoen is van De Ket in de theaters te zien: *De Grote Verkiezingsshow* (Theater Festival: 10 en 11/9), *Achterlijker dan dwars* (reprisesetournee), *Absolutely Doomed* (avondvullende versie) en *Van Hunebed tot Hyves* (voorjaar 2010).

Volkswrant - Donderdag 16 juli 2009